

Požadavky k zápočtu – podzimní semestr 2015

Praktické požadavky překladatelské techniky

- 1) Porozumět původnímu textu tematicky i slohově.
- 2) Překonat vlastními vyjadřovacími prostředky odlišnosti dvojí jazykové struktury jazyka výchozího (langue de départ) a jazyka cílového (langue d'arrivée/langue cible).

Překážky při tvorbě překladu jsou jazykové (lexikální, gramaticko-stylistické) i nejazykové.

Např. odlišnosti v realitě, kterou obvykle vyjadřuje určitý jazyk. Jazyk odráží i určitý pojmový a kulturní systém, který může být odlišný od mateřštiny.

- 3) Rekonstruovat slohovou stavbu původního díla.

Slovníky

- 1) Slovníky jednojazyčné – výkladové
- 2) Slovníky dvojjazyčné – překladové

Práce se slovníky

- 1) Fáze receptivní - překladatel narazil na neznámé slovo, které nedokáže odvodit z kontextu.
- 2) Fáze produktivní – překladatel nezná ekvivalent v cílovém jazyce, zná více ekvivalentů slova v cílovém jazyce, avšak neví, který ekvivalent je pro daný cílový text nejvhodnější.
- 3) Analýza cílového textu

Odborný termín musí mít následující znaky

- 1) **Významová přesnost**
- 2) **Jednoznačnost**
- 3) Stručnost
- 4) **Srozumitelnost**
- 5) **Ustálenost**
- 6) Přeložitelnost

7) Derivativnost

8) Systémovost

9) Motivovanost

10) Spisovnost

Charakteristika odborného překladu

Přesnost, úspornost vyjádření. Důležitý je výběr lexikálních jednotek, jejichž značnou část tvoří **odborné termíny**.

Nemělo by docházet k žádným nebo minimálním **významovým posunům**. Přesný výběr termínů, jasný slovosled a logické uspořádání textu.

Překladatel musí zjistit, do jaké míry se význam pojmů překrývá ve výchozím a cílovém jazyce.

Překladatel si musí vybrat z kontextu. Aktivují se pouze některé sémy. Překladatel si musí vybrat mezi více ekvivalenty.

Překontrolovat výběr termínu v opačném slovníku nebo výkladové slovníku, aby ekvivalent odpovídal danému kontextu.

Požadavek explicitnosti.

Překladatel musí mít všeobecný rozhled.

Uvědomovat si, že se jedná o jiný jazyk a nevnášet do textu české myšlení.

Termín z hlediska překladu odborného textu.

Složka potenciální = neterminologická složka (především společenské vědy)

Složka konstantní

Ve francouzštině se často tvoří termín pomocí přenosu významu z již existujícího slova v jazyce obecném. Francouzština je jazyk izolační (langue isolante)

Tvoření terminologických pojmenování při zachování neterminologických tvarů způsobuje, že je francouzský odborný termín zpravidla mnohem méně stylisticky příznakový než odborný termín český. **Z hlediska významových vlastností dochází k potenciální mnohoznačnosti a tím i větší závislosti na kontextu.**

V češtině častěji vznikne zvláštní lexikální tvar. Tvarové odlišení v češtině. Čeština je jazyk flexivní (langue flexionnelle).

Termínové vakuum – dochází k němu v jednom z jazyků, střetnou-li se dva odlišné způsoby přístupu k objektivní skutečnosti.

Čím je výraznější stylové vymezení odborného termínu, tím je nejen větší jeho významová nezávislost na kontextu, ale i menší okruh problémů vyplývajících z překladu.

Konfrontační (kontrastivní)stylistika odborných textů.

(stylistique comparée)

Stylistika mezi-jazyková, konfrontační, se těsněji přimyká k mluvnickému základu. Ještě větší měrou to platí o slovní zásobě. Vyplývá to z různých slootovorných možností různých jazyků.

U stylu odborného se konfrontační problémy zjednoduší. U textů věd společenských ovšem jisté problémy zůstanou.

Slohová norma je oproti jazykové pohyblivější, je diferencovaná podle různých funkcí jazykové komunikace tzv. HLAVNÍCH FUNKCÍ – styl odborný, umělecký..., které jsou dále diferencovány. S touto diferenciací se kombinuje diferenciací daná jazykovou normou, mluvenou a psanou.

Na způsob vyjadřování jednoho národa působí i tzv. VNITŘNÍ FUNKCE = zážitky, zkušenost společná příslušníkům jednoho jazyka.

Různé normy stylistické vázané na různé a od sebe odlišné normy jazykové (gramatické, lexikální).

Niveaux de langue/registres de langue

Le registre soutenu – setkáváme se s ním především v psaném projevu – přednášky. V mluveném projevu u připravených projevů proslovených na veřejnosti.

Je charakterizován složitou větnou stavbou a rozsáhlou slovní zásobou.

Le registre standard – styl, kterým např. hovoří dvě dospělé osoby, které se málo znají, média. Případně se používá v běžném písemném projevu.

Le registre familier – jednodušší větná stavba, menší důraz na výběr jazyka. Komunikace v rodině, mezi přáteli.

Le registre vulgaire, argot